

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง กรณีศึกษาชุมชนโค้งรถไฟยมราช” ผู้ศึกษาได้จัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 123 ชุด ให้กับสมาชิกในกลุ่มสวัสดิการต่างๆ ของชุมชนโค้งรถไฟ ซึ่งผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามครบ 123 ชุด ดังนั้นแบบสอบถาม ที่นำไปใช้ในการคำนวณครั้งนี้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามทั้งหมด และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำและสมาชิกกลุ่ม/องค์กรชุมชน จำนวน 15 คน

ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนโค้งรถไฟ เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์

ผลการศึกษาคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ปรากฏดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

เพศ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 69.9 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 30.1 เป็นเพศชาย

อายุ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 30.1 มีอายุ 55 ปีขึ้นไป และรองลงมาตามลำดับ คือร้อยละ 15.4 มีอายุระหว่าง 40-44 ปี ร้อยละ 13.8 มีอายุระหว่าง 30-34 ปี ร้อยละ 12.2 มีอายุระหว่าง 45-49 ปี เท่ากับอายุระหว่าง 50-54 ปี ร้อยละ 8.1 มีอายุระหว่าง 35-39 ปี ร้อยละ 4.9 มีอายุระหว่าง 20-24 ปี และน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 3.3 มีอายุระหว่าง 25-29 ปี

สถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 56.1 มีสถานภาพสมรส และรองลงมาตามลำดับ คือ ร้อยละ 19.5 เป็นหม้าย ร้อยละ 15.4 หย่าร้าง และน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 8.9 มีสถานภาพโสด

การศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 46.3 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และรองลงมาตามลำดับ คือ ร้อยละ 26.8 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 13.8 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 6.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 4.9 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.

อาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 29.3 มีอาชีพค้าขาย/หาบเร่/แผงลอย และรองลงมาตามลำดับ คือ ร้อยละ 26.8 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 17.9 มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 13.8 มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 6.5 ว่างงาน ร้อยละ 4.1 มีอาชีพข้าราชการ และน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 1.6 ประกอบอาชีพอื่นๆ

รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 35.0 มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท และรองลงมาตามลำดับ คือ ร้อยละ 33.3 มีรายได้ระหว่าง 3,001-5,000 บาท ร้อยละ 25.0 มีรายได้ 3,000 บาทและน้อยกว่า และน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 6.7 มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 48.0 มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 1-3 คน และรองลงมาตามลำดับ คือ ร้อยละ 42.3 มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4-6 คน และน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 9.8 มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 7 คน และมากกว่า

ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนโค้งรถไฟยมราช กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 94.3 อยู่ในชุมชน 7 ปี และมากกว่า และรองลงมาตามลำดับ คือ ร้อยละ 4.1 อยู่ในชุมชน 4-6 ปี และน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 1.6 อาศัยอยู่ในชุมชน 1-3 ปี

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ

สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระยะเวลา

ที่อาศัยอยู่ในชุมชนโค้งรถไฟยมราช

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
หญิง	86	69.9
ชาย	37	30.1
รวม	123	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>อายุ</u>		
20 – 24 ปี	6	4.9
25 – 29 ปี	4	3.3
30 – 34 ปี	17	13.8
35 – 39 ปี	10	8.1
40 – 44 ปี	19	15.4
45 – 49 ปี	15	12.2
50 – 54 ปี	15	12.2
55 ปี และมากกว่า	37	30.1
รวม	123	100.0
<u>สถานภาพการสมรส</u>		
สมรส	69	56.1
หม้าย	24	19.5
หย่าร้าง	19	15.4
โสด	11	8.9
รวม	123	100.0
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ไม่ได้รับการศึกษา	17	13.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	57	46.3
อนุปริญญา/ ปวส.	35	28.5
ปริญญาตรี	6	4.9
สูงกว่าปริญญาตรี	8	6.5
รวม	123	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>อาชีพ</u>		
ค้าขาย/หาบเร่/แผงลอย	36	29.3
รับจ้างทั่วไป	33	26.8
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	22	17.9
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	17	13.8
ว่างงาน	8	6.5
ข้าราชการ	5	4.1
อื่นๆ	2	1.6
รวม	123	100.0
<u>รายได้ต่อเดือน</u>		
5,001 – 10,000 บาท	42	35.0
3,001 – 5,000 บาท	40	33.3
3,000 บาทและน้อยกว่า	30	25.0
10,001 – 15,000 บาท	8	6.7
รวม	120	100.0
<u>จำนวนสมาชิกในครอบครัว</u>		
1 – 3 คน	59	48.0
4 – 6 คน	52	42.3
7 คน และมากกว่า	12	9.7
รวม	123	100.0
<u>ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนโค้งรถไฟ ยมราช</u>		
7 ปีและมากกว่า	116	94.3
4 – 6 ปี	5	4.1
1 – 3 ปี	2	1.6
รวม	123	100.0

ส่วนที่ 2 การเป็นสมาชิกของกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมือง ในชุมชนโค้งรถไฟยมราช

ในส่วนของการศึกษาการเป็นสมาชิกของกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราชครั้งนี้ มีจุดมุ่งเน้นถึง คุณลักษณะของการเป็นสมาชิกภาพและการรับบริการในกลุ่มสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 3 ประเภทหลัก ได้แก่ กองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ซึ่งคนในชุมชนสามารถเป็นสมาชิกได้หลายกลุ่ม ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้จำแนกประเด็นการศึกษาในแต่ละประเภท ประกอบด้วย สถานภาพของการเป็นสมาชิกในกลุ่มจัดสวัสดิการ เหตุผลในการเข้าร่วมกลุ่ม อัตราการจ่ายเงินสมทบ/เงินฝากเพื่อสะสม การรับบริการในช่วง 1 ปี และประเภทของการรับบริการ ซึ่งการศึกษาได้ผลปรากฏดังนี้

2.1 การเป็นสมาชิกภาพ

สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 71.6 เป็นสมาชิกของกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 63.4 และเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 54.4 นอกจากนี้ยังเป็นสมาชิกสมทบ/ผู้รับประโยชน์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 17.9 เป็นสมาชิกสมทบ/ผู้รับประโยชน์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 17.1 และเป็นสมาชิกสมทบ/ผู้รับประโยชน์ของกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 9.8 อีกทั้งยังเป็นคณะกรรมการของกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 16.3 เป็นคณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 14.6 และเป็นคณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 8.9

2.2 เหตุผลในการเข้าร่วมในกลุ่มสวัสดิการ

สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ เข้าร่วมในกลุ่มสวัสดิการเนื่องจากตรงกับความต้องการและสภาพปัญหา โดยร้อยละ 56.9 เข้าร่วมในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 47.2 เข้าร่วมในกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 41.1 เข้าร่วมในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง นอกจากนี้ยังมีผู้นำ/คนในชุมชนชักชวน โดยพบว่าร้อยละ

42.2 เข้าร่วมในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 41.5 เข้าร่วมในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม และร้อยละ 39.1 เข้าร่วมในกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ

2.3 อัตราการจ่ายเงินสมทบ/อัตราเงินฝากเพื่อสะสม

สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีอัตราการจ่ายเงินสมทบ/อัตราเงินฝากเพื่อสะสม ในอัตรา 100–200 บาท ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมร้อยละ 93.5 ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 75.5 และกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 30.1 ทั้งนี้ยังมีการจ่ายเงินสมทบ/เงินฝากเพื่อสะสมในอัตรา 201-300 บาท ในกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 10.6 ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 9.1 และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 1.6 นอกจากนี้ยังมีการจ่ายเงินสมทบ/เงินฝากสะสมในอัตรามากกว่า 300 บาท ในกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง เท่ากันคือ ร้อยละ 0.8 โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยของอัตราการจ่ายเงินสมทบ/อัตราเงินฝากเพื่อสะสมในกองทุนเงินหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ เท่ากับ 222.94 บาท ($\bar{X} = 222.941$) ค่าเฉลี่ยของอัตราการจ่ายเงินสมทบ/อัตราเงินฝากเพื่อสะสมในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง เท่ากับ 104.86 บาท ($\bar{X} = 104.857$) และค่าเฉลี่ยของอัตราการจ่ายเงินสมทบ/อัตราเงินฝากเพื่อสะสมในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม เท่ากับ 33.22 บาท ($\bar{X} = 33.220$)

2.4 การรับบริการในปี

สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ รับบริการในปี จำนวน 1-3 ครั้ง โดยเป็นการรับบริการจากกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 47.2 รับบริการจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 44.6 และรับบริการจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 4.1 นอกจากนี้ยังรับบริการจำนวน 4-6 ครั้ง ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 4.9 ในกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 2.4 และรับบริการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม 7 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 4.1 โดยมีสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคงยังไม่เคยรับบริการมากที่สุด คือ ร้อยละ 80.5 รองลงมา คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 43. และกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 38.2

2.5 ประเภทการรับบริการ

สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ รับบริการโดยเข้าร่วมกิจกรรม และการอบรมมากที่สุด จาก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 70.7 จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 4.1 และกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 1.6 รองลงมา ตามลำดับ คือรับบริการเงินกู้ยืม จากกองทุนเงินหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 47.2 จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 22.0 และจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 3.3 รับบริการเงินสงเคราะห์ จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 17.9 จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 2.4 และจากกองทุนเงินหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 1.6 และรับบริการคำปรึกษาแนะนำจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 4.9

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกสถานภาพและ
การรับบริการในกลุ่มสวัสดิการชุมชน

ประเภทกองทุน สถานภาพและ การรับบริการ	กองทุนหมุนเวียนเพื่อ การประกอบอาชีพ		กลุ่มออมทรัพย์เพื่อ สวัสดิการสังคม		กลุ่มออมทรัพย์เพื่อ บ้านมั่นคง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>การเป็นสมาชิกภาพ</u>						
สมาชิก	78	63.4	88	71.6	67	54.4
สมาชิกสมทบ/ผู้รับ ประโยชน์	12	9.8	22	17.9	21	17.1
คณะกรรมการ	20	16.3	11	8.9	18	14.6
ไม่เป็นสมาชิก	9	7.3	-	-	12	9.8
ไม่ตอบ	4	3.2	2	1.6	5	4.1
รวม	123	100.0	123	100.0	123	100.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเภทกองทุน การรับบริการ	กองทุนหมุนเวียนเพื่อ การประกอบอาชีพ		กลุ่มออมทรัพย์เพื่อ สวัสดิการสังคม		กลุ่มออมทรัพย์เพื่อ บ้านมั่นคง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหตุผลในการเข้าร่วมใน กลุ่ม ตรงกับความต้องการ/ ปัญหา	58	47.2	70	56.9	51	41.4
ผู้นำ/คนในชุมชนชักชวน	51	41.5	48	39.1	52	42.2
อื่นๆ	1	0.8	2	1.6	3	2.4
ไม่ตอบ	13	10.5	3	2.4	17	13.0
รวม	123	100.0	123	100.0	123	100.0
อัตราการจ่ายเงินสมทบ/ เงินฝากสะสม						
101 – 200 บาท	37	30.1	115	93.5	93	75.5
201 – 300 บาท	13	10.6	2	1.6	11	9.1
300 บาทและมากกว่า	1	0.8	1	0.8	1	0.8
ไม่ตอบ	72	58.5	5	4.1	18	14.6
รวม	123	100.0	118	100.0	123	100.0
	min=110, max=1,500 $\bar{X}$ = 222.941		min=30, max=220 $\bar{X}$ = 32.220		min=30, max=220, $\bar{X}$ = 104.857	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเภทกองทุน สถานภาพและ การรับบริการ	กองทุนหมุนเวียนเพื่อ การประกอบอาชีพ		กลุ่มออมทรัพย์เพื่อ สวัสดิการสังคม		กลุ่มออมทรัพย์เพื่อ บ้านมั่นคง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>การรับบริการในปี 2551</u>						
ไม่เคยรับบริการ	47	38.2	53	43.1	99	80.5
1 – 3 ครั้ง	58	47.2	55	44.6	5	4.1
4 – 6 ครั้ง	3	2.4	6	4.9	-	-
7 ครั้ง และมากกว่า	-	-	5	4.1	-	-
ไม่ตอบ	15	12.2	4	3.3	19	15.4
รวม	123	100.0	123	100.0	123	100.0
<u>ประเภทการรับบริการ</u>						
เงินกู้ยืม	50	47.2	27	22.0	4	3.3
เงินสงเคราะห์	2	1.6	22	17.9	3	2.4
คำปรึกษาแนะนำ	-	-	-	-	6	4.9
เข้าร่วมกิจกรรม/อบรม	2	1.6	5	4.1	87	70.7
อื่นๆ	45	36.6	59	47.9	2	1.6
ไม่ตอบ	16	13.0	10	8.1	21	17.1
รวม	123	100.0	123	100.0	123	100.0

ส่วนที่ 3 ความต้องการรูปแบบการจัดสวัสดิการ

ชุมชนเมืองของชุมชนโค้งรถไฟ

การจัดสวัสดิการชุมชนในแต่ละพื้นที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันไป อันเนื่องจากสภาพปัญหา ความต้องการ และพลังอำนาจของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ได้มีการจัดกลุ่มรูปแบบการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเป็นกลุ่มใหญ่ๆ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2546, น. 18-42) และด้วยชุมชนโค้งรถไฟมราชเป็นชุมชนเมืองที่มีลักษณะพิเศษ คือเป็นชุมชนที่มี

การก่อตั้งมานาน มีประชากรซึ่งเป็นคนในชุมชนดั้งเดิมแล้ว ยังมีประชาชนจากหลายถิ่นฐานอพยพย้ายถิ่นเข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานถาวรและชั่วคราว อีกทั้งยังมีความแตกต่างหลากหลายใน ความเชื่อและอุดมการณ์ทางศาสนา ฐานะชนชั้น การศึกษาและอาชีพ ตลอดจนสภาพปัญหาทั้ง ด้านคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ทำให้มีหน่วยงานภาคราชการ และ เอกชน จำนวนมากได้ประสานความร่วมมือและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนเพื่อให้เกิดการ รวมตัวกันของสมาชิกชุมชนในการจัดสวัสดิการชุมชนโดยตนเอง ซึ่งการจัดสวัสดิการชุมชนใน ชุมชนไค้รงรถไฟยมราชที่ผ่านมา โดยเฉพาะสวัสดิการชุมชนที่มาจากฐานของอุดมการณ์/คำสอน ศาสนา และองค์กรทางการเงิน ได้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของสมาชิกชุมชน รวมถึง การดำเนินโครงการบ้านมั่นคงในชุมชนแออัด ในชุมชนเมือง ของสถาบัน องค์กรชุมชนที่ได้เข้ามาสู่ชุมชนไค้รงรถไฟยมราช ได้นำไปสู่การร่วมกำหนดแนวทางในการแก้ไข ปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมชุมชนของสมาชิก เพื่อความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ฐานคิด และการดำเนินงานที่เกิดขึ้นได้มีผลต่อการปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน เมืองและความต้องการสวัสดิการชุมชนของสมาชิกชุมชนไค้รงรถไฟยมราชมาโดยตลอด ในการศึกษา ลักษณะรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองและระดับความต้องการให้ชุมชนจัดสวัสดิการ ผู้ศึกษา จึงได้กำหนดประเภทกิจกรรม/โครงการด้านสวัสดิการชุมชนเมืองสำหรับชุมชนไค้รงรถไฟยมราช จาก ฐานคิดในการจัดสวัสดิการชุมชนทั้ง 3 ฐานคิด คือ ฐานองค์กรการเงิน ฐานอุดมการณ์/คำสอน ศาสนา และฐานชุมชนเมืองเป็นหลัก ซึ่งผลการศึกษาปรากฏได้ดังนี้

3.1 ความต้องการสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองของ ชุมชนไค้รงรถไฟยมราช จากฐานองค์กรการเงิน

ความต้องการของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองของไค้รงรถไฟยมราชต่อรูปแบบการ จัดสวัสดิการชุมชนเมืองจากฐานองค์กรการเงินของชุมชนไค้รงรถไฟยมราช แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม

3.1.1 กองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ แบ่งเป็นประเภทกิจกรรม/โครงการด้าน สวัสดิการชุมชนที่ต้องการ เป็น 4 ประเภท คือ

1) เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้รงไฟ ส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดเงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 74.8 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 13.0 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 9.8 ในระดับน้อย

ร้อยละ 1.6 และมีความต้องการในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดเงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟยมราชมีความต้องการเงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.593)

2) การฝึกอบรม/ฝึกทักษะประกอบอาชีพ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดฝึกอบรม/ฝึกทักษะประกอบอาชีพ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 57.7 รองลงมา มีความต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 21.1 ในระดับมาก ร้อยละ 17.9 และมีความต้องการในระดับน้อย ร้อยละ 3.3 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดฝึกอบรม/ฝึกทักษะประกอบอาชีพ โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟยมราชมีความต้องการการฝึกอบรม/ฝึกทักษะประกอบอาชีพ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.301)

3) การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 49.6 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 26.8 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 18.7 และมีความต้องการในระดับน้อย ร้อยละ 4.9 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟยมราชมีความต้องการการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.221)

4) การรวมกลุ่มประกอบอาชีพ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนมีรวมกลุ่มประกอบอาชีพ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 48.8 รองลงมา มีความต้องการในระดับสูงเท่ากับระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 23.6 มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 2.4 และในระดับน้อย ร้อยละ 1.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดรวมกลุ่มประกอบอาชีพ โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟยมราชมีความต้องการการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.146)

3.1.2 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม แบ่งเป็นประเภทกิจกรรม/โครงการด้านสวัสดิการชุมชนที่ต้องการ เป็น 7 ประเภท คือ

1) เงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 87.8 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 6.5 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 4.9 และมีความต้องการในระดับน้อย ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัด

เงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.813$)

2) ทุนการศึกษา สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดทุนการศึกษา ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 86.1 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 5.7 และมีความต้องการในระดับปานกลาง เท่ากับระดับน้อย คือ ร้อยละ 4.1 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดทุนการศึกษา โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการทุนการศึกษา ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.740$)

3) เงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพคนพิการ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพคนพิการ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 80.5 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 9.8 ระดับปานกลาง ร้อยละ 7.3 และมีความต้องการในระดับน้อย ร้อยละ 2.4 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพคนพิการ โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพคนพิการ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.683$)

4) เงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 78.0 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 12.2 และมีความต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 9.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.683$)

5) เงินสงเคราะห์/เงินชดเชยกรณีเจ็บป่วย สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดเงินสงเคราะห์/เงินชดเชยกรณีเจ็บป่วย ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 79.6 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก เท่ากับระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 9.8 และมีความต้องการในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดเงินสงเคราะห์/เงินชดเชยกรณีเจ็บป่วย โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการเงินสงเคราะห์/เงินชดเชยกรณีเจ็บป่วย ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.675$)

6) เงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้ติดเชื้อเอดส์ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้ติดเชื้อเอดส์ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 41.4 รองลงมา มีความต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.0 ในระดับมาก

ร้อยละ 17.1 ในระดับน้อย ร้อยละ 11.4 และมีความต้องการในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 4.1 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้ติดเชื้อเอดส์ โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้ติดเชื้อเอดส์ ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.805)

7) เงินชดเชยการว่างงาน สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดเงินชดเชยการว่างงาน ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 31.7 รองลงมา มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 26.9 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.9 ในระดับน้อย 15.4 และมีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 8.1 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดเงินชดเชยการว่างงาน โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการเงินชดเชยการว่างงาน ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.024)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช มีระดับความต้องการต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนจากฐานคิดองค์การการเงิน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.334 แสดงว่าสมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองมีความต้องการในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.334) (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิก
ในกลุ่มสวัสดิการชุมชน และระดับความต้องการต่อรูปแบบ
การจัดสวัสดิการชุมชนเมืองจากฐานคิดองค์การการเงิน

รูปแบบบริการสวัสดิการ ชุมชนเมือง	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
<u>กองทุนหมุนเวียนเพื่อการ ประกอบอาชีพ</u>								
เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ	74.8 (92)	13.0 (16)	9.8 (12)	1.6 (2)	0.8 (1)	4.593	.798	มาก ที่สุด
ฝึกอบรม/ฝึกทักษะประกอบ อาชีพ	57.7 (71)	17.9 (22)	21.1 (26)	3.3 (4)	-	4.301	.914	มาก ที่สุด
สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ใน การประกอบอาชีพ	49.6 (61)	26.8 (33)	18.7 (23)	4.9 (6)	-	4.211	.917	มาก ที่สุด

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รูปแบบบริการสวัสดิการ ชุมชนเมือง	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
รวมกลุ่มประกอบอาชีพ	48.8 (60)	23.6 (29)	23.6 (29)	1.6 (2)	2.4 (3)	4.146	.997	มาก
<u>กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการ</u> <u>สังคม</u>								
เงินสวัสดิการค่ารักษา พยาบาล	87.8 (108)	6.5 (8)	4.9 (6)	0.8 (1)	-	4.813	.548	มาก ที่สุด
ทุนการศึกษา	86.1 (106)	5.7 (7)	4.1 (5)	4.1 (5)	-	4.740	.722	มาก ที่สุด
เงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพคน พิการ	80.5 (99)	9.8 (12)	7.3 (9)	2.4 (3)	-	4.683	.717	มาก ที่สุด
เงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ	78.0 (96)	12.2 (15)	9.8 (12)	-	-	4.683	.644	มาก ที่สุด
เงินสงเคราะห์/ เงินชดเชย กรณีเจ็บป่วย	79.6 (98)	9.8 (12)	9.8 (12)	-	0.8 (1)	4.675	.719	มาก ที่สุด
เงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้ติด เชื้อเอดส์	41.4 (51)	17.1 (21)	26.0 (32)	11.4 (14)	4.1 (5)	3.805	1.21 2	มาก
เงินชดเชยการว่างงาน	31.7 (39)	8.1 (10)	17.9 (22)	15.4 (19)	26.9 (33)	3.024	1.61 2	ปาน กลาง

N=123

 $\bar{X} = 4.334$

S.D. = 0.511

3.2 ความต้องการของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ของชุมชนโค้งรถไฟยมราช จากฐานอุดมการณ์/ศาสนา

ความต้องการของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองของโค้งรถไฟยมราชต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองจากฐานอุดมการณ์/ศาสนาของชุมชนโค้งรถไฟยมราช คือ กองทุนเพื่อ

พัฒนาเด็กและเยาวชน โดยแบ่งประเภทกิจกรรม/โครงการด้านสวัสดิการชุมชนที่ต้องการให้มีการจัดบริการ เป็น 8 ประเภท คือ

1) กิจกรรมการเรียนการสอนหนังสือ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหนังสือในระดับมากที่สุด ร้อยละ 86.2 รองลงมา มีความต้องการในระดับสูง ร้อยละ 8.1 และมีความต้องการในระดับกลาง ร้อยละ 5.7 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟยมีความต้องการกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.805)

2) โครงการสอนศาสนาแก่เด็กเยาวชน สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดโครงการสอนศาสนาแก่เด็กเยาวชน ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 82.1 รองลงมา มีความต้องการในระดับสูง ร้อยละ 12.2 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 4.9 และมีความต้องการในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดโครงการสอนศาสนาแก่เด็กเยาวชน โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟยมีความต้องการโครงการสอนศาสนาแก่เด็กเยาวชน ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.749)

3) แหล่งเรียนรู้/ศูนย์พัฒนาการเด็ก สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้/ศูนย์พัฒนาการเด็ก ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 73.2 รองลงมา มีความต้องการในระดับสูง ร้อยละ 13.8 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.4 และมีความต้องการในในระดับน้อยเท่ากับระดับน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้/ศูนย์พัฒนาการเด็ก โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟยมีความต้องการแหล่งเรียนรู้/ศูนย์พัฒนาการเด็ก ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.557)

4) ห้องสมุดชุมชน สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดห้องสมุดประชาชน ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.6 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 22.0 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.4 ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 2.4 และมีความต้องการในระดับน้อย ร้อยละ 1.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดห้องสมุดประชาชน โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนไค้งรถไฟยมีความต้องการห้องสมุดประชาชน ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.407)

5) กลุ่มผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดกลุ่มผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 60.1 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 22.0 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 16.3 และมีความต้องการในระดับน้อย ร้อยละ 1.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดกลุ่มผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการกลุ่มผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.407$)

6) กิจกรรมศิลปะ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดกิจกรรมศิลปะในระดับมากที่สุด ร้อยละ 55.2 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 25.3 มีความต้องการในระดับกลาง ร้อยละ 18.7 และระดับน้อย ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดกิจกรรมศิลปะโดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการกิจกรรมศิลปะ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.350$)

7) กิจกรรมดนตรี สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดกิจกรรมดนตรีในระดับมากที่สุด ร้อยละ 55.2 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก 24.4 มีความต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.1 และระดับน้อย ร้อยละ 3.3 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดกิจกรรมดนตรีโดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการกิจกรรมดนตรี ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.317$)

8) โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการออมของเด็ก สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการออมของเด็ก ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 50.3 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 22.8 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.0 ในระดับน้อย ร้อยละ 4.1 และมีความต้องการในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการออมของเด็ก โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการออมของเด็ก ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.179$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช มีระดับความต้องการต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนจากฐานคิดอุดมการณ์/ศาสนา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.423 แสดงว่าสมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองมีความต้องการในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.423$) (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิก
ในกลุ่มสวัสดิการชุมชน และระดับความต้องการ
ต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง
จากฐานคิดอุดมการณ์/ศาสนา

รูปแบบบริการสวัสดิการ ชุมชนเมือง	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมการเรียนรู้การสอน หนังสือ	86.2 (106)	8.1 (10)	5.7 (7)	-	-	4.805	.523	มากที่สุด
โครงการสอนศาสนาแก่เด็ก และเยาวชน	82.1 (101)	12.2 (15)	4.9 (6)	-	0.8 (1)	4.748	.622	มากที่สุด
แหล่งเรียนรู้/ ศูนย์พัฒนาการ เด็ก	73.2 (90)	13.8 (17)	11.4 (14)	0.8 (1)	0.8 (1)	4.577	.789	มากที่สุด
ห้องสมุดชุมชน	62.6 (77)	22.0 (27)	11.4 (14)	1.6 (2)	2.4 (3)	4.407	.931	มากที่สุด
กลุ่มผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่	60.1 (74)	22.0 (27)	16.3 (20)	1.6 (2)	-	4.407	.818	มากที่สุด
กิจกรรมศิลปะ	55.2 (68)	25.3 (31)	18.7 (23)	0.8 (1)	-	4.350	.810	มากที่สุด
กิจกรรมดนตรี	55.2 (68)	24.4 (30)	17.1 (21)	3.3 (4)	-	4.317	.871	มากที่สุด
โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อการออมของเด็ก	50.4 (62)	22.8 (28)	22.0 (27)	4.1 (5)	0.8 (1)	4.179	.967	มาก

N=123

 $\bar{X} = 4.473$

S.D. = 0.218

3.3 ระดับความต้องการสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ของชุมชนโค้งรุดไฟยมราช จากฐานสวัสดิการชุมชนเมือง

ความต้องการของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองของโค้งรุดไฟยมราชต่อรูปแบบจัดสวัสดิการชุมชนเมืองจากฐานสวัสดิการชุมชนเมือง ของชุมชนโค้งรุดไฟยมราช คือ กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อบ้านมั่นคง โดยแบ่งประเภทกิจกรรม/โครงการด้านสวัสดิการชุมชนที่ต้องการ เป็น 8 ประเภท คือ

1) โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชน สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรุดไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนในระดับมากที่สุด ร้อยละ 75.6 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 17.9 และมีความต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 6.5 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชน โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรุดไฟยมราชมีความต้องการโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชน ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.691$)

2) เงินกู้เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย (ในพื้นที่ใหม่) สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรุดไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดเงินกู้เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 77.3 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 13.0 ระดับปานกลาง ร้อยละ 8.9 และมีความต้องการในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดเงินกู้เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรุดไฟยมราชมีความต้องการเงินกู้เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.659$)

3) โครงการธนาคารขยะ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรุดไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดโครงการธนาคารขยะ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 70.7 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 14.6 ระดับปานกลาง ร้อยละ 9.8 ระดับน้อย ร้อยละ 3.3 และมีความต้องการในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 1.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดโครงการธนาคารขยะ โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรุดไฟยมราชมีความต้องการโครงการธนาคารขยะ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.496$)

4) เงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย (สร้าง/ซ่อมแซมในพื้นที่เดิม) สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรุดไฟส่วนใหญ่ มีความต้องการให้ชุมชนจัดเงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 66.8 รองลงมา มีความต้องการในระดับมาก ร้อยละ 15.4 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 13.0 และมีความต้องการในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุดเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.4 จาก

ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการให้ชุมชนจัดเงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยรวมพบว่า สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการเงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.415$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม สมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีระดับความต้องการต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนจากฐานคิดสวัสดิการชุมชนเมือง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.4565 แสดงว่าสมาชิกในกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองมีความต้องการในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.423$) (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิก
ในกลุ่มสวัสดิการชุมชน และระดับความต้องการ
ต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง
จากฐานคิดสวัสดิการชุมชนเมือง

รูปแบบบริการสวัสดิการ ชุมชนเมือง	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
เงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย (สร้าง/ซ่อมแซมในพื้นที่เดิม)	66.8 (82)	15.4 (19)	13.0 (16)	2.4 (3)	2.4 (3)	4.415	.974	มากที่สุด
เงินกู้เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย (ในพื้นที่ใหม่)	77.3 (95)	13.0 (16)	8.9 (11)	-	0.8 (1)	4.659	.711	มากที่สุด
โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อม ชุมชน	75.6 (93)	17.9 (22)	6.5 (8)	-	-	4.691	.589	มากที่สุด
โครงการธนาคารขยะ	70.7 (87)	14.6 (18)	9.8 (12)	3.3 (4)	1.6 (2)	4.496	.918	มากที่สุด

N=123

$\bar{X} = 4.565$

S.D. = 0.132

3.4 สรุปภาพรวมความต้องการของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อรูปแบบสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช

สรุปผลการศึกษาทัศนคติของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อระดับความต้องการให้จัดรูปแบบสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว พบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราชมีความต้องการรูปแบบสวัสดิการชุมชนเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.423 โดยระดับความต้องการต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง จำแนกตามฐานแนวคิดสวัสดิการชุมชน ทั้ง 3 ฐานคิด คือ ฐานคิดองค์กรการเงิน ฐานคิดอุดมการณ์/ศาสนา และฐานคิดสวัสดิการชุมชนเมือง มีค่าเฉลี่ยเรียงระดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ฐานคิดสวัสดิการชุมชนเมือง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.565 ฐานคิดอุดมการณ์/ศาสนา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.473 และฐานคิดองค์กรการเงิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.334 (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

สรุปภาพรวม ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิก
กลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อระดับความต้องการจัด
สวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช

ฐานคิดในจัดสวัสดิการชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ฐานคิดสวัสดิการชุมชนเมือง	4.565	0.511	มากที่สุด
ฐานคิดอุดมการณ์/ศาสนา	4.473	0.418	มากที่สุด
ฐานคิดองค์กรการเงิน	4.334	0.327	มากที่สุด

N= 123 $\bar{X}$ = 4.423 S. D. = .478

ส่วนที่ 4 ทศนะของสมาชิกร่วมสวัสดิการชุมชนเมืองต่อแนวทาง

การส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง

ในชุมชนโค้งรถไฟยมราช

สวัสดิการชุมชน เป็นการสร้างหลักประกันทางสังคมให้กับคนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อาจอยู่ในรูปของสิ่งของ เงิน การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญคือ ก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์ มิตรไมตรีที่ดีขึ้นของคนในชุมชน รวมถึงความรู้สึกร่วมกัน ภาคภูมิใจ และอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ทั้งนี้ การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นการทำงานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ซึ่งถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการป้องกันปัญหาต่างๆ ของบุคคลในชุมชน มีหน่วยงานรัฐและเอกชนเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน โดยมีจุดเด่นอยู่ที่การมีรากฐานจากหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นการสร้างให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนเอง ร่วมกำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหา ร่วมลงมือปฏิบัติ และร่วมประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน ให้เกิดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาบริการต่างๆ ในชุมชน และระดมความร่วมมือในลักษณะของการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรภายนอก ชุมชนและบุคลากรภายในชุมชน ซึ่งการคงอยู่และพัฒนาสวัสดิการชุมชนขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการเป็นสำคัญ คือ เรื่องของการนำและความคิด เรื่องของจิตวิญญาณ และการบริหารจัดการ ทั้งนี้การบริหารจัดการสวัสดิการชุมชนที่ดี จำต้องเกิดผลประโยชน์อันพึงมีของสมาชิก กลุ่มองค์กร ซึ่งจะต้องเป็นที่ยอมรับของทุกคน ศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มในการเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะการประสานงาน นับเป็นเครื่องช่วยที่สำคัญในการจัดสวัสดิการในฐานะขั้นตอนหนึ่งของการบริหารจัดการ เป็นวิธีการที่ทำให้การปฏิบัติตามแผนดำเนินงานไปได้ และสามารถประสานการทำงานให้บรรลุจุดหมายปลายทางร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพในการศึกษา ทศนะของสมาชิกร่วมสวัสดิการชุมชนเมืองต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง จึงได้ให้ความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วม ผลประโยชน์ตอบแทน และการประสานงาน ผลปรากฏได้ดังนี้

4.1 ทศนะของสมาชิกร่วมสวัสดิการชุมชนเมืองต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ด้านการมีส่วนร่วม

ทศนะของสมาชิกร่วมสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ด้านการมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางการส่งเสริม ออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

พบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการระดมทุน
จ่ายเงินสมทบ เงินออม ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.496)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองไค้งรถไฟยมราชส่วนใหญ่
มีความคิดเห็นว่าควรส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ
4.628 แสดงว่าสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรให้มีการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง
ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิก
กลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมการจัด
สวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนไค้งรถไฟยมราช
ด้านการมีส่วนร่วม

ด้านการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
ควรส่งเสริมให้ประชาชนมี ส่วนร่วมคิด/ศึกษาปัญหาของ ชุมชน	-	-	6.5 (8)	12.2 (15)	81.3 (100)	4.748	.567	มาก ที่สุด
ควรส่งเสริมให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงานของ กลุ่ม และการบริหารจัดการต้อง มีความโปร่งใส	-	-	5.7 (7)	16.3 (20)	78.0 (96)	4.724	.563	มาก ที่สุด
ควรส่งเสริมให้ประชาชนมี ส่วนร่วมกำหนดแนวทางการ ดำเนินงาน	-	0.8 (1)	25.2 (31)	6.5 (8)	67.5 (83)	4.593	.651	มาก ที่สุด
ควรส่งเสริมให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	-	-	7.3 (9)	27.7 (34)	65.0 (80)	4.577	.627	มาก ที่สุด
ควรส่งเสริมให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการระดมทุน จ่ายเงินสมทบ เงินออม	1.6 (2)	-	9.8 (12))	24.4 (30)	64.2 (79)	4.496	.803	มาก ที่สุด

N=123

$\bar{X}$ = 4.628

S.D. = .514

4.2 ทัศนะของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ด้านผลประโยชน์ตอบแทน

ทัศนะของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางการส่งเสริม ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) การจัดบริการที่ตรงกับความต้องการ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมให้มีการจัดบริการที่ตรงกับความต้องการ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 72.4 รองลงมา เห็นด้วยว่า ควรส่งเสริมในระดับมาก ร้อยละ 15.4 ควรส่งเสริมในระดับปานกลาง ร้อยละ 9.8 และควรส่งเสริมในระดับน้อย ร้อยละ 2.4 จากค่าเฉลี่ยของแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยรวมพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรส่งเสริมให้มีการจัดบริการที่ตรงกับความต้องการในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.577$)

2) การสำรวจความพึงพอใจกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการสำรวจความพึงพอใจกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 69.9 รองลงมา เห็นด้วยว่า ควรมีการสำรวจในระดับมาก ร้อยละ 18.7 ควรมีการสำรวจในระดับปานกลาง ร้อยละ 10.6 และควรมีการสำรวจในระดับน้อย ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยรวมพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรมีการสำรวจความพึงพอใจกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.577$)

3) การพิจารณาปรับปรุงความเหมาะสมของหลักเกณฑ์อัตราค่าธรรมเนียม/การจ่ายเงินสมทบ/ดอกเบี้ยเงินกู้ต่อผลประโยชน์ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการพิจารณาปรับปรุงความเหมาะสมของหลักเกณฑ์อัตราค่าธรรมเนียม/การจ่ายเงินสมทบ/ดอกเบี้ยเงินกู้ต่อผลประโยชน์ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 66.7 รองลงมา เห็นด้วยว่าควรส่งเสริมในระดับมาก ร้อยละ 24.4 และควรส่งเสริมในระดับปานกลาง ร้อยละ 8.9 จากค่าเฉลี่ยของแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยรวมพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรมีการพิจารณาปรับปรุงความเหมาะสมของหลักเกณฑ์อัตราค่าธรรมเนียม/การจ่ายเงินสมทบ/ดอกเบี้ยเงินกู้ต่อผลประโยชน์ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.577$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองโค้งรถไฟยมราชส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.577 แสดงว่าสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรมีการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิก
กลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อ แนวทางการส่งเสริมการจัด
สวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช
ด้านผลประโยชน์ตอบแทน

ด้านผลประโยชน์ตอบแทน	ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
ควรจัดบริการที่ตรงกับความต้องการ	-	2.4 (3)	9.8 (12)	15.4 (19)	72.4 (89)	4.577	.768	มากที่สุด
ควรสำรวจความพึงพอใจกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ	-	0.8 (1)	10.6 (13)	18.7 (23)	69.9 (86)	4.577	.713	มากที่สุด
ควรพิจารณาปรับปรุงความเหมาะสมของหลักเกณฑ์อัตรา การออม/การจ่ายเงินสมทบ/ ดอกเบี้ยเงินกู้ต่อผลประโยชน์	-	-	8.9 (11)	24.4 (30)	66.7 (82)	4.577	.653	มากที่สุด

N=123

$\bar{X}$ = 4.577

S.D. = .652

4.3 ทัศนะของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ด้านการประสานงาน

ทัศนะของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ด้านการประสานงาน ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางการส่งเสริม ออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1) การสนับสนุนทรัพยากร(เงิน วัสดุอุปกรณ์ ความรู้) จากองค์กรภาครัฐ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าภาครัฐควรให้การสนับสนุนทรัพยากร ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 81.3 รองลงมา เห็นด้วยว่า ควรส่งเสริมในระดับมาก ร้อยละ 12.2 ควรส่งเสริมในระดับปานกลาง ร้อยละ 5.7 และควรส่งเสริมในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยรวมพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นภาครัฐควรให้การสนับสนุนทรัพยากร ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.732$)

2) การสนับสนุนทรัพยากร(เงิน วัสดุอุปกรณ์ ความรู้) จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนทรัพยากร ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 75.6 รองลงมา เห็นด้วยว่า ควรส่งเสริมในระดับมาก ร้อยละ 13.9 ควรส่งเสริมในระดับปานกลาง ร้อยละ 7.3 และควรส่งเสริมในระดับน้อยและน้อยที่สุด เท่ากัน คือ ร้อยละ 1.6 จากค่าเฉลี่ยของแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยรวมพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนทรัพยากร ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.602$)

3) การส่งเสริมให้มีการประชุม/สัมมนา/เวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าควรส่งเสริมให้มีการประชุม/สัมมนา/เวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 69.1 รองลงมา เห็นด้วยว่า ควรส่งเสริมในระดับมาก ร้อยละ 20.3 ควรส่งเสริมในระดับปานกลาง ร้อยละ 9.0 และควรส่งเสริมในระดับน้อยและน้อยที่สุดเท่ากัน คือร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยของแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยรวมพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรส่งเสริมให้มีการประชุม/สัมมนา/เวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.561$)

4) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชนอื่น สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชนอื่นในระดับมากที่สุด ร้อยละ 60.2 รองลงมา เห็นด้วยว่า ควรส่งเสริมในระดับมาก ร้อยละ 28.4 ควรส่งเสริมในระดับปานกลาง ร้อยละ 9.8 และควรส่งเสริมในระดับน้อย ร้อยละ 1.6 จากค่าเฉลี่ยของแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยรวมพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชนอื่น ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.472$)

5) การประสานงานกับภาคเอกชน สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าควรมีการประสานงานกับภาคเอกชน ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 60.2 รองลงมา เห็นด้วยว่า ควรมีการประสานงานในระดับมาก ร้อยละ 21.1 มีการประสานงานในระดับปานกลาง

ร้อยละ 14.7 มีการประสานงานในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 2.4 และควรมีการประสานงานในระดับน้อย ร้อยละ 1.6 จากค่าเฉลี่ยของแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยรวมพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรมีการประสานงานกับภาคเอกชน ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.350)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองไค้งรถไฟยมราชส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ด้านการประสานงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.543 แสดงว่าสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองเห็นควรมีการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ด้านการประสานงานอยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิก
กลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมการจัด
สวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนไค้งรถไฟยมราช
ด้านการประสานงาน

ด้านการประสานงาน	ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
การสนับสนุนทรัพยากร (เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ความรู้) จากองค์กรภาครัฐ	0.8 (1)	-	5.7 (7)	12.2 (15)	81.3 (100)	4.732	.641	มากที่สุด
การสนับสนุนทรัพยากร (เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ความรู้) จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1.6 (2)	1.6 (2)	7.4 (9)	13.9 (17)	75.6 (93)	4.602	.827	มากที่สุด
การประชุม/ สัมมนา/ เวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ	0.8 (1)	0.8 (1)	9.0 (11)	20.3 (25)	69.1 (85)	4.561	.759	มากที่สุด
การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชนอื่น	-	1.6 (2)	9.8 (12)	28.5 (35)	60.2 (74)	4.472	.739	มากที่สุด
การประสานงานกับภาคเอกชน	2.4 (3)	1.6 (2)	14.7 (18)	21.1 (26)	60.2 (74)	4.350	.958	มากที่สุด

N=123

$\bar{X}$ = 4.543

S.D. = .553

4.4 สรุปภาพรวมทัศนคติของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช

สรุปผลการศึกษาทัศนคติของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว พบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราชเห็นว่าควรมีการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.583 โดยระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง จำแนกรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์ตอบแทน และด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเรียงระดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.628 ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.577 และด้านการประสานงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.543 (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

สรุปภาพรวม ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิกกลุ่ม
สวัสดิการชุมชนเมืองที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมการจัด
สวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช

แนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วม	4.628	.514	มากที่สุด
ด้านผลประโยชน์ตอบแทน	4.577	.652	มากที่สุด
ด้านการประสานงาน	4.543	.553	มากที่สุด

N= 123 $\bar{X}$ = 4.583 S. D. = .505

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง

สมาชิกของกลุ่มสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราช จำนวน 5 ราย ได้แสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจัดสวัสดิการชุมชนเมือง โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) คิดเป็น ร้อยละ 40.76 โดยมีข้อแสดงความคิดเห็น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สวัสดิการชุมชน จะสอดคล้องกับความต้องการของเราได้ เราต้องจัดเอง โดยมีภาครัฐสนับสนุน เราต้องใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยเฉพาะทุนคน ทุนวัฒนธรรม ต้องมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพ มีความรู้ความเข้าใจ ก็จะทำให้การบริหารจัดการและการพัฒนางานสวัสดิการชุมชนได้เหมาะสม

2. สวัสดิการชุมชน เป็นการให้อย่างเกื้อกูลกันสำหรับคนในชุมชน การขยายบริการครอบคลุมความต้องการตั้งแต่เกิดจนตาย จะเป็นการพัฒนาที่ครบวงจรชีวิต โดยเฉพาะการแบ่งเบาภาระของครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ คนพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรืออยู่คนเดียว ควรจะมีการจัดอาสาสมัครผลัดเปลี่ยนกันไปดูแลความเป็นอยู่

3. การจัดสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟ ต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือโดยเฉพาะในเรื่องการสนับสนุนองค์ความรู้ และทรัพยากร โดยควรมีการบูรณาการกันของภาครัฐและเข้ามาอย่างเป็นทางการมากกว่าผลัดกันเข้ามา ทำให้ชุมชนสับสนและมีการแบ่งแยกกองทุน ยุบรวมกองทุนบ่อยครั้ง

ส่วนที่ 5 การอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง กรณีศึกษาชุมชนโค้งรถไฟยมราช ทำให้ทราบถึงรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองของชุมชนโค้งรถไฟยมราช และแนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ผลการศึกษามีปรากฏ ดังนี้

5.1 พัฒนาการการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองของโค้งรถไฟยมราช

ได้มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการ แบ่งเป็น 3 ช่วงสำคัญ ได้แก่

ระยะที่ 1 เป็นระยะเริ่มต้นของการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองของชุมชนโค้งรถไฟยมราช ในช่วงแรกของการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช เกิดจากการเข้ามามีบทบาทของภาครัฐ ในช่วงปี 2544 - 2547 โดยกรุงเทพมหานครเข้ามาส่งเสริมด้านองค์ความรู้ และผลักดันให้เกิดกลุ่มออมทรัพย์และร้านค้าชุมชนขึ้น แต่ก็ต้องยุบเลิกเพราะได้รับการต่อต้านจากเจ้าของธุรกิจร้านค้าและนายทุนเงินกู้ในชุมชน เมื่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการดำเนินการ จึงเกิดกองทุนชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟเมื่อปี 2547 โดยรัฐบาลได้ให้เงินสนับสนุนแก่ชุมชน รวมถึงให้ความรู้และกรอบการดำเนินงานอย่างกว้างๆ และใช้กลไกของชุมชนในรูปแบบ

คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการเองทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ของชาวมุสลิม ซึ่งเป็นการเก็บเงินจากสมาชิกกลุ่มเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพให้แก่สมาชิกตามหลักศาสนาอิสลาม และกองทุนเพื่อการเรียนการสอนของศาสนาอิสลามของเด็กเป็นการระดมทุนจากการบริจาคและจัดงานการกุศล นำรายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายในการสอนศาสนา

ระยะที่ 2 เป็นระยะที่การจัดสวัสดิการชุมชนเมืองของชุมชนโค้งรถไฟมีพัฒนาการล้มลุกคลุกคลาน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้นำเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและเงินสงเคราะห์ครอบครัวเด็กในครอบครัวยากจนเป็นปัจจัยจูงใจและผลประโยชน์ของสมาชิกเพื่อจัดเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ ทั้งนี้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ได้มีการแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการประกอบอาชีพ และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการศึกษาเด็ก โดยมีคณะกรรมการ 2 ชุด และได้มีการยุบเลิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากสมาชิกไม่มีความเชื่อมั่นต่อคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ โดยพบว่ามีการบริหารงานไม่โปร่งใส เช่น การพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้เป็นเครือญาติ การไม่นำเงินเข้าบัญชี ไม่มีระบบการตรวจสอบรายงานผลที่ชัดเจน รวมถึงคณะกรรมการบางรายมีความประพฤติไม่เหมาะสม หรือมีรายได้เพิ่มขึ้นมากผิดปกติ และมีการคืนเงินออมให้แก่สมาชิกทั้งหมด ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการศึกษาเด็กได้เรียกร้องของลดอัตราเงินออมและในที่สุดก็ต้องมีการยุบเลิก ด้วยเหตุผลว่าสมาชิกทุกคนมีความจำเป็นต้องใช้เงิน ซึ่งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้เข้าไปประชุมหารือเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการใหม่ โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม แต่ปรากฏว่าดำเนินการได้ไม่นานก็จำเป็นต้องหยุดการดำเนินงานชั่วคราว เนื่องจากสมาชิกไม่ยอมรับคณะกรรมการฯ รวมถึงสมาชิกเห็นว่ากรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการไม่ให้ความเป็นธรรมและเสมอภาคแก่สมาชิกกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกบางคนได้รับความช่วยเหลือมากกว่าที่ตนได้รับ และบางคนไม่ได้เป็นสมาชิกก็ยังสามารถช่วยเหลือ ซึ่งความล้มเหลวของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ยืนยันถึงแนวคิดในการจัดสวัสดิการชุมชนที่ว่า สวัสดิการชุมชนจักต้องทำให้ความไม่เท่าเทียมกันถูกลดทอนหรือขาดหายไป และความต้องการได้รับการตอบสนองภายใต้สิทธิ ความเสมอภาค (สนธยา พลศรี, 2545, น. 191) และหลักของการจัดการสวัสดิการชุมชนที่มุ่งถึงความโปร่งใส การมีส่วนร่วมและเป้าหมายของสังคม (อนันต์ เกตุวงศ์, 2543, น. 251) กล่าวคือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกเนื่องจากคณะกรรมการบริหารจัดการไม่โปร่งใส

อีกทั้งยังเกิดความไม่เป็นธรรมโดยที่คณะกรรมการมีการเอื้อประโยชน์ให้ญาติพี่น้อง รวมถึงการช่วยเหลือเพิ่มเติมของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่มอบให้แก่สมาชิกบางรายซึ่งเป็นเป้าหมายตามนโยบายรัฐบาล ทำให้สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจว่ามีความไม่เสมอภาคเกิดขึ้น และที่สำคัญทำให้เห็นว่า ในขณะที่กองทุนชุมชนถึงแม้จะประสบปัญหาเนื่องจากพฤติกรรมกรบางคนไม่เหมาะสม แต่เมื่อมีการเปลี่ยนคณะกรรมการใหม่ซึ่งเป็นผู้อาวุโสของชุมชน กองทุนนี้ก็ดำเนินอยู่ได้ และมีการนำเงินดอกผลส่วนหนึ่งมาจัดเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิกเป็นค่าทำศพ เงินสวัสดิการเมื่อต้องเข้านอนโรงพยาบาล และสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางสังคมต่างๆ เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ และการทำบุญชุมชนตามหลักศาสนาทั้งพุทธและมุสลิม และได้มีการขอจดทะเบียนกองทุนชุมชนเป็นนิติบุคคล เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนชุมชนเกิดขึ้นจากการคัดเลือกของคนในชุมชน มีผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส รวมถึงครูสอนศาสนา เข้ามามีบทบาทเป็นแกนนำรับผิดชอบ อีกทั้งยังมีการขยายผลประโยชน์ไปสู่ชุมชนในรูปกิจกรรมทางสังคมอันเป็นประโยชน์ทำให้ได้รับการยอมรับ และการพิจารณาให้ความช่วยเหลือสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้ ด้วยกองทุนจึงให้เป็นเงินเพื่อให้สมาชิกไปจัดหาสิ่งของและปัจจัยได้ตามความต้องการและจำเป็น

ระยะที่ 3 การจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในปัจจุบัน เป็นระยะของการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองที่มีแนวทางการทำงาน และกลไกการบริหารจัดการที่ชัดเจน เป็นระบบ หลังจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมต้องหยุดชะงักชั่วคราว ในปี 2549 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้มีการหารือกับผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสและผู้นำทางศาสนาของชุมชน และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้น โดยมีสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน รวมถึงสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เพื่อหาแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ซึ่งปรากฏว่าสมาชิกในชุมชนเห็นว่าควรมีกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน 2 รูปแบบ คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้ให้การสนับสนุนเงินส่วนหนึ่งเพื่อเป็นกองทุนเริ่มต้น รวมกับเงินส่วนกลางของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมเดิมโดยคืนเงินออมให้แก่สมาชิกทุกคน และรูปแบบที่สองคือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ซึ่งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนเป็นผู้ให้การสนับสนุนในด้านองค์ความรู้และการศึกษาดูงาน ให้เกิดสหกรณ์เพื่อเคหะสถานในชุมชน ก่อนที่จะเข้าสู่โครงการบ้านมั่นคงซึ่งรัฐบาลจะให้เงินสนับสนุนในการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่หรือปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิมให้เหมาะสม ในปี 2550 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมอบเงินทุนประเดิมให้จำนวนหนึ่งเพื่อให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมกู้ยืมประกอบอาชีพและต้องคืนเงินกู้ทุกเดือนเพื่อนำเงินไปให้สมาชิกอื่นกู้ยืมต่อไป รวมทั้งยังจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการต่อยอดจากการดำเนินโครงการจิตอาสาพัฒนาสังคม ที่มีภาคเอกชน

ประชาชน นักเรียน นักศึกษาได้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมพัฒนาในชุมชนโค้งรถไฟ และมีความคิดร่วมกันที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนนี้โดยได้มีการบริจาคเงินเป็นกองทุนเพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ พัฒนาการการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองของชุมชนโค้งรถไฟมราชที่เกิดขึ้น มีความเชื่อมโยงกับผลการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่พบว่า จุดอ่อนที่ทำให้การจัดสวัสดิการชุมชนเมืองของชุมชนรถไฟมราช คือ ชุมชนมีผู้อาศัยหลากหลายอาชีพและต่างความคิด ทำให้มีการแตกแยกในชุมชน สมาชิกในชุมชนบางคนไม่ให้ความร่วมมือ อีกทั้งการเข้ามาสนับสนุนให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ของภาครัฐ รวมถึงกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งมีจำนวนมากและบ่อยครั้ง ทำให้คนเสียนิสัยไม่คิดจะพึ่งตนเอง โดยเฉพาะการช่วยเหลือโดยไม่ผ่านระบบการตรวจสอบ ควบคุม ติดตามและประเมินผลจากภายในชุมชนก่อให้เกิดความแตกแยก สูญเสียเงินโดยเปล่าประโยชน์และไม่เป็นธรรมกับคนที่เดือดร้อนและสมควรได้รับความช่วยเหลือ ทั้งเป็นการยืนยันแนวคิดของการจัดสวัสดิการชุมชนที่ว่า แนวโน้มการจัดสวัสดิการจะเป็นอำนาจหน้าที่ของประชาชนมากขึ้น ภาครัฐ เอกชน เป็นผู้สนับสนุน และการจัดสวัสดิการชุมชนจะมีพัฒนาการคงอยู่ ยุกติ หรือเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับพลังอำนาจในตัวชุมชนว่าจะเข้าไปจัดสวัสดิการในระดับใด (ทัศนีย์ ลักษณะภิกขุ, 2545, น. 49) กล่าวคือ ตั้งแต่การฟื้นฟู การพัฒนาสิ่งที่มีอยู่เดิม หรือเริ่มทำใหม่ กล่าวคือ ชุมชนโค้งรถไฟมราชได้มีการฟื้นฟูกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมที่มีอยู่เดิมถึง 2 ครั้ง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงต้องเริ่มทำใหม่ พร้อมทั้งมีการจัดทำกองทุนใหม่คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง และกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ในขณะเดียวกันก็มีการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่เดิม โดยการร่วมจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อต่อยอดกองทุนเพื่อการเรียนการสอนศาสนาอิสลามสำหรับเด็ก ให้สามารถขยายการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนได้กว้างขวางขึ้น

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ยังพบว่า เงื่อนไขที่สำคัญในการเกิดขึ้น คงอยู่และการพัฒนาสวัสดิการชุมชนของชุมชนโค้งรถไฟ คือ ผู้นำชุมชน ผู้นำและครูสอนศาสนา และผู้อาวุโสในชุมชน ซึ่งมีอุดมการณ์ สามารถทำให้ทุกคนเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้น มีเป้าหมายและความเข้าใจที่ชัดเจนว่าการจัดสวัสดิการชุมชนที่ดีไม่ใช่การเป็นผู้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งคณะกรรมการเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อมั่นและมีความไว้วางใจต่อกัน ต้องการร่วมกันทำงาน มีความพร้อมในการทำงานและมีการปรับระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผล มีการวางระบบบัญชีที่รัดกุม ตรวจสอบได้อย่างเปิดเผย มีช่องทางในการรับรู้ข่าวสารโดยผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ของที่ทำกรฯ และแจ้งผลการดำเนินงานให้สมาชิก

ทราบไว้หน้าที่ทำการฯ มีการประชุมคณะกรรมการฯร่วมกับเจ้าหน้าที่ทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าร่วมเพื่อติดตามผลการดำเนินงานและพิจารณาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในชุมชน ตลอดจนวางแผนและติดตามผลการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ อีกทั้ง การใช้บ้านของคณะกรรมการฯ ที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นที่ทำการของกองทุน (กลุ่ม ออมทรัพย์สวัสดิการสังคมและกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง) เป็นสถานที่จัดประชุม คณะกรรมการฯ เป็นจุดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและแจ้งความก้าวหน้าของกองทุน รวมทั้งยังเป็นจุดจ่ายยาสามัญประจำบ้าน ทำให้มีการชุมนุมพบปะกันของกรรมการ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และคนในชุมชนเป็นประจำต่อเนื่อง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเป็นการติดตามผลการ บริหารจัดการ และการประชาสัมพันธ์การจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในโค้งรถไฟยมราชไปสู่ผู้ที่ยัง ไม่ได้เป็นสมาชิกไปในตัว ซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยการจัดสวัสดิการชุมชน ของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ (อภิญา เวชยชัย และ ศิริพร ยอดกมลศาสตร์, 2547, น. 182) ที่พบว่า เงื่อนไขในการคงอยู่และการพัฒนาสวัสดิการชุมชน คือ การที่ผู้นำชุมชน เป็นผู้นำทางความคิด มีการสรุปบทเรียนและพัฒนาต่อเนื่อง มีการเรียนรู้จากภายนอกและนำมาปรับใช้ มีจิตวิญญาณใน การเสียสละ และทำให้สมาชิกเกิดการมีส่วนร่วม รวมถึงการบริหารจัดการซึ่งเป็นที่ยอมรับของ คนทุกกลุ่ม เกิดประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของสมาชิกและกลุ่ม ตลอดจนศักยภาพและความพร้อม ของกลุ่มด้วย

โดยสรุปพัฒนาการและการคงอยู่ของสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช เชื่อมโยงกับสรุปบทเรียนระหว่างผู้นำชุมชนต่างๆ ที่ทำเรื่องสวัสดิการ (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2546, น. 43-46) ที่ว่า

- ต้องทำจากสิ่งที่เป็นจริง สอดคล้องกับวิถีของแต่ละพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อ ประโยชน์แก่ผู้ด้อยโอกาส โดยเห็นได้ว่าสวัสดิการชุมชนที่เกิดบนฐานศาสนา คือ กลุ่มฌาปนกิจ สงเคราะห์ชาวอิสลาม และกองทุนการเรียนการสอนศาสนาเพื่อเด็กและเยาวชน ยังคงอยู่ และมี ครอบครัวอิสลามเข้ามามีบทบาททั้งในฐานะคณะกรรมการฯ และการระดมทุน

- เริ่มจากเล็กไปใหญ่ และเงินเป็นเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมาย ไม่ควรจัดสวัสดิการโดยที่ คนยังไม่พร้อม ไม่มีส่วนร่วม ไม่รู้สึกว่าเป็นเจ้าของ เพราะจะทำให้ไม่เกิดสวัสดิการที่เป็นของ คนในชุมชน โดยเห็นได้ชัดจากการล่มสลายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการศึกษาเด็ก ที่เห็นว่าสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการประกอบอาชีพ (ภายใต้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมในยุคแรก) เมื่อ ยุบเลิกได้รับเงินออมคืน จึงขอลดอัตราการออมและในที่สุดก็ยุบเลิกด้วยเหตุผลว่าสมาชิก ส่วนใหญ่มีภาระและจำเป็นต้องใช้เงิน หรือในกรณีที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการใช้เงิน

สงเคราะห์เป็นเงื่อนไขในการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์สวัสดิการสังคม ในขณะที่กองทุนชุมชนได้มีการขยายบริการจากการประกอบอาชีพเชื่อมโยงทุกกลุ่มสมาชิกเข้าหากันด้วยกิจกรรมทางสังคม เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ งานทำบุญชุมชน และจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมเพิ่มขึ้น เช่น จ่ายค่าทำศพ เงินสงเคราะห์กรณีนอนรักษาในโรงพยาบาล เป็นต้น

- ระบบสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชน จะเห็นได้ว่าการให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการแก่สมาชิกบางคนในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมและคนในชุมชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ทำให้เกิดการแบ่งแยกและความขัดแย้ง อันนำมาสู่การยุบเลิกกลุ่มออมทรัพย์

5.2 รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง

พบว่า การจัดสวัสดิการชุมชนเมืองของชุมชนโค้งรถไฟยมราช มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน 3 ฐานคิดหลัก (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2546, น. 18-62) กล่าวคือ (1) เป็นการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานคิดองค์กรทางการเงินเป็นส่วนใหญ่ อันได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ซึ่งมีรูปแบบการจัดสวัสดิการในรูปของเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพผู้ติดเชื้อเอดส์ เงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพคนพิการทุนการศึกษา เงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล เงินสงเคราะห์/เงินชดเชยกรณีเจ็บป่วยและเงินชดเชยการว่างงาน กองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ มีรูปแบบการจัดสวัสดิการได้แก่ เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ รวมกลุ่มประกอบอาชีพ และการฝึกอบรม/ฝึกทักษะประกอบอาชีพ และกองทุนชุมชน ซึ่งอยู่ระหว่างการขอเป็นนิติบุคคลโดยมีรูปแบบการจัดสวัสดิการ ได้แก่ เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ การจ่ายค่าทำศพ และการเจ็บป่วยเมื่อเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล (2) การจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานอุดมการณ์/ศาสนา ประกอบด้วย กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ชาวอิสลาม ที่มีรูปแบบการจัดสวัสดิการเป็นเงินค่าใช้จ่ายในการทำศพตามหลักศาสนา และกองทุนเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งมีรูปแบบการจัดสวัสดิการ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนหนังสือ กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมดนตรี แหล่งเรียนรู้/ศูนย์พัฒนาการเด็ก ห้องสมุดชุมชน โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการออมของเด็กกลุ่มผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ และโครงการสอนศาสนาแก่เด็กและเยาวชน และ (3) การจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานชุมชนเมือง ภายใต้รูปแบบการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ที่มีรูปแบบ

การจัดสวัสดิการเป็น เงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย (สร้าง/ซ่อมแซมในพื้นที่เดิม) เงินกู้เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย (ในพื้นที่ใหม่) โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชน และโครงการธนาคารขยะ

สถานภาพการเป็นสมาชิกและการรับบริการจากการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนไค้รงไผ่ยมราช พบว่า เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.6 และน้อยที่สุด คือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 54.4 ทั้งนี้เหตุผลในการเข้าร่วมในกลุ่มสวัสดิการ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม เรียงจากมากไปน้อย มีดังนี้ คือ ตรงกับความต้องการและสภาพปัญหา ร้อยละ 56.9 ผู้นำ/คนในชุมชนชักชวน ร้อยละ 39.1 และเหตุผลอื่น ร้อยละ 1.6 สำหรับกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ สมาชิกมีเหตุผลในการเข้าร่วมเรียงจากมากไปน้อย คือ ตรงกับความต้องการ/ สภาพปัญหา ร้อยละ 47.2 รองลงมา มีผู้นำ/คนในชุมชนชักชวน ร้อยละ 41.5 และเหตุผลอื่น ร้อยละ 0.8 ในส่วนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง มีเหตุผลเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ มีผู้นำ/คนในชุมชนชักชวน ร้อยละ 42.2 รองลงมา ตรงกับความต้องการ/สภาพปัญหา ร้อยละ 48.1 และเหตุผลอื่น ร้อยละ 2.4 ทั้งนี้การรับบริการจากกองทุนต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการเข้าร่วมกิจกรรม/อบรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง ร้อยละ 70.7 รองลงมา คือ บริการอื่นๆ นอกเหนือจากเงินกู้ยืม เงินสงเคราะห์ และการเข้าร่วมกิจกรรม/อบรม ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคม ร้อยละ 47.9 บริการกู้ยืมกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 47.2 น้อยที่สุด คือ การรับบริการเงินสงเคราะห์จากกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพและบริการอื่นของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อบ้านมั่นคง คือร้อยละ 1.6 และไม่เคยรับบริการการคำปรึกษาแนะนำของกองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพและกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมนัสวัลย์ พัฒนวิบูลย์ (2546, น. 91-100) ที่ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของสมาชิก คือ การตอบสนองความต้องการของสมาชิก

ความต้องการต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง ของชุมชนไค้รงไผ่ยมราช อยู่ภายใต้การจัดสวัสดิการชุมชนเมือง บนฐานแนวคิดที่สำคัญใน 3 ฐานคิดหลัก คือ สวัสดิการชุมชนเมืองจากฐานคิดองค์กรการเงิน สวัสดิการชุมชนเมืองจากฐานคิดอุดมการณ์/ศาสนา และสวัสดิการชุมชนเมืองจากฐานคิดสวัสดิการชุมชนเมือง ซึ่งสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมืองของชุมชนไค้รงไผ่ยมราชส่วนใหญ่ มีความต้องการรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.423$) โดยเป็นความต้องการจากฐานคิดสวัสดิการชุมชนเมืองมากที่สุด รองลงมา คือฐานคิดอุดมการณ์/ศาสนา และฐานคิดองค์กรการเงิน ทั้งนี้ความต้องการในการจัดสวัสดิการของชุมชนไค้รงไผ่ยมราชอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ โดยจำแนกระดับความต้องการต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในแต่ละฐานคิด ได้ดังนี้

ความต้องการต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช จากฐานคิดสวัสดิการชุมชนเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.565$) โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ได้แก่ เงินกู้เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย (ในพื้นที่ใหม่ รองลงมา คือ โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชน โครงการธนาคารขยะ และน้อยที่สุด คือ เงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย (สร้าง/ซ่อมแซมในพื้นที่เดิม)

ความต้องการต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช จากฐานคิดองค์กรการเงิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.334$) โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ได้แก่ เงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล รองลงมา คือ ทุนการศึกษา เงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพคนพิการ เงินสงเคราะห์/เงินชดเชยกรณีเจ็บป่วย และน้อยที่สุด คือ เงินชดเชยการว่างงาน เช่นเดียวกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ต้องการให้มีการขยายรูปแบบสวัสดิการให้ครอบคลุมการพัฒนาชีวิตอย่างครบวงจร ทั้งที่เป็นสมาชิกกลุ่มและคนในชุมชน โดยการปันผลประโยชน์/ผลกำไร มาตั้งเป็นกองทุนรวม

ความต้องการต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช จากฐานคิดอุดมการณ์/ศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.473$) โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ กิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 86.2 รองลงมา คือ โครงการสอนศาสนาแก่เด็กและเยาวชน ร้อยละ 82.1 แหล่งเรียนรู้/ ศูนย์พัฒนาการเด็ก ร้อยละ 73.6 ห้องสมุดชุมชน ร้อยละ 62.6 และน้อยที่สุด ร้อยละ 55.2 กิจกรรมดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ต้องการให้มีกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้รุ่นใหม่ภายใต้กรอบคำสอนทางศาสนา และการเรียนรู้ถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้อาวุโสในชุมชนซึ่งเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชน

5.3. แนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนเมืองของชุมชนโค้งรถไฟยมราชในระยะแรกไม่ประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากฐานคิด ที่มา และแนวทางการดำเนินงานกับชุมชนของเจ้าหน้าที่มีจุดอ่อน โดยมีประเด็นที่จำเป็นต้องคำนึงถึงในการดำเนินงานส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนเมือง คือ

- การส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยใช้กลุ่มผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนที่ขอรับความช่วยเหลือจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นหลัก สมาชิกส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มที่มีปัญหาซ้ำซ้อน ขาดความเชื่อมั่นต่อกัน ไม่มีพลังและศักยภาพในการดำรงอยู่ของกลุ่ม

- การดำเนินงานเริ่มต้นจากกิจกรรมการเงินซึ่งเป็นข้อด้อยของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ ไม่มีวินัยทางการเงิน ขาดระเบียบในการบริหารบัญชีครัวเรือน

- คนมารวมกันเพื่อหวังผลเงินช่วยเหลือสงเคราะห์มากกว่าเป้าหมาย การพึ่งตนเอง จึงขาดความพยายาม ไม่อดทน และไม่พัฒนาการเรียนรู้

- ขาดผู้นำที่มีบารมีและได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ แม้คณะกรรมการจะมาจากการเลือกตั้งของสมาชิก แต่เป็นการเลือกตั้งภายใต้เงื่อนไข ที่หน่วยงานยังขาดความรู้ความเข้าใจ ถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม และเชิงอำนาจ รวมถึงปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน

- ให้น้ำหนักกับการสงเคราะห์มาก การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีพลังโดยใช้ Best Practice จากภายนอกค่อนข้างน้อย

- ลักษณะชุมชน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีความหลากหลาย ไม่มีวิสัยทัศน์ร่วม ไม่มีพันธะที่จะทำงานร่วมกันในระยะยาว

ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนเมือง ของชุมชนโค้งรถไฟยมราช ได้มีทัศนคติต่อแนวทางการพัฒนาสวัสดิการชุมชนเมือง โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์ และด้านการประสานงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.583$) กล่าวคือ

สมาชิกกลุ่มสวัสดิการเห็นว่าการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองทุกด้านมีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.628$) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมศึกษาปัญหาของชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการต้องโปร่งใส มีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการระดมทุน จ่ายเงินสมทบและการออม ซึ่งผลการวิจัยของทวิสันต์ สุขเจริญ (2546) พบว่า ความร่วมมือของสมาชิกเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของสมชัย ฤชุพันธุ์ (2548) เกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการออมโดยผ่านกลไกชุมชน ที่พบว่าเงื่อนไขหนึ่งของความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ คือ ความโปร่งใสในการทำงาน สมาชิกสร้างกฎและกติการ่วมกัน มีการบริหารงานกลุ่มโดยคณะกรรมการ มีระบบ

บัญชีและการรายงานผลที่เป็นปัจจุบัน การจัดผลประโยชน์และสวัสดิการเป็นที่พอใจของสมาชิก สมาชิกมีส่วนร่วม และสมาชิกมีการควบคุมกันเอง ทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของพรศักดิ์ อุบลสถิตย์ (2545) ยังยืนยันอีกว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานกองทุนที่สำคัญและพบมากที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุน รองลงมาเป็นด้านโครงสร้างหน้าที่ และด้านการบริหารจัดการ เป็นลำดับ

นอกจากนี้ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้พบว่า แกนนำที่มีบารมีและได้รับการยอมรับนับถือในเชิงคุณลักษณะและจิตลักษณะมีผลต่อการส่งเสริมให้เกิดการจัดสวัสดิการชุมชนและการขับเคลื่อนงานภายในชุมชน สามารถเป็นแกนหลักในการรวบรวมแกนนำของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะทำงาน ได้รับความเชื่อถือ ยอมรับ และนำการเปลี่ยนแปลงชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้น ด้วยการบริหารจัดการที่มีระบบกลไก การควบคุมตรวจสอบที่โปร่งใส และให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน อีกทั้งการเข้าใจในประวัติศาสตร์ชุมชน โครงสร้างวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ทางสังคม และความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มคนต่างๆ จะสามารถเสริมสร้างเครือข่ายการดำเนินงานและใช้เป็นกลไกในการผลักดันให้เกิดความร่วมมือของคนกลุ่มใหญ่ในชุมชนในการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งการจัดสวัสดิการชุมชนไค้รงรถไฟยมราชที่ประสบปัญหาต้องยุบเลิกบ่อยครั้ง ส่วนหนึ่งมีสาเหตุเนื่องจากสมาชิกไม่เชื่อมั่นในความโปร่งใสของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ และไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของกองทุน โดยเฉพาะกองทุนออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการสังคมถึงแม้จะมีการจ่ายเงินสมทบหรือการออม แต่สมาชิกก็ยินยอมให้มีการยุบเลิกกองทุนโดยทันทีที่มีปัญหา ในขณะที่กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์และกองทุนเพื่อการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจร่วมกันของสมาชิก คือ ครูสอนศาสนา และครอบครัวอิสลามที่มีการรวมตัวเป็นแกนนำ และเป็นกลุ่มระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม ทำให้มีการดำเนินการต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของทรงจิต พูลลาภ (2544) และ กนกรัตน์ กิตติวัฒน์ (2543) ว่าเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่สมาชิกมีความสัมพันธ์เชิงซ้อน หรือการเป็นผู้นำที่เชื่อถือ การมีระบบครอบครัวและเครือญาติที่เหนียวแน่น มีส่วนสำคัญในการเกื้อหนุนกองทุนสวัสดิการในชุมชนและศักยภาพในการพัฒนาชุมชน

การส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนไค้รงรถไฟยมราช ด้านผลประโยชน์ทดแทนสมาชิกกลุ่มสวัสดิการเห็นว่ามีค่าสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้านเท่ากัน ($\bar{X} = 4.577$) คือ ควรจัดบริการที่ตรงกับความต้องการ มีการสำรวจความพึงพอใจกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ และควรพิจารณาปรับปรุงความเหมาะสมของหลักเกณฑ์อัตราการออม/ การจ่ายเงินสมทบ/

ดอกเบี้ยเงินกู้ต่อผลประโยชน์ ซึ่งผลการวิจัยของมนัสวัลย์ พัฒนวิบูลย์ (2546, น. 91-100) พบว่า สมาชิกจะมีความพึงพอใจมากที่ได้รับสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก มีความเสมอภาคในการได้รับสวัสดิการ ทั้งยังต้องมีความก้าวหน้าในการจัดสวัสดิการคือมีการขยายสวัสดิการให้ครอบคลุม และสมาชิกก็ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด

การส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนเมืองในชุมชนโค้งรถไฟยมราช สมาชิกกลุ่มสวัสดิการได้ให้ความสำคัญในด้านการประสานงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.543$) โดยเห็นว่าควรมีการสนับสนุนทรัพยากรทั้งเงิน วัสดุอุปกรณ์ ความรู้จากองค์กรภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประชุม/สัมมนา/เวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับภาคส่วนอื่น มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชนอื่น และการประสานงานกับภาคเอกชน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง คือ ควรมีการเชื่อมโยงรวมเป็นกลุ่มเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชนเมืองแล้วนั้น บทบาทของหน่วยงานภายนอกยังมีผลต่อการดำรงอยู่และขยายผลของการจัดสวัสดิการชุมชนในชุมชนโค้งรถไฟยมราช ไม่ว่าจะเป็นบทบาทในการให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนกับคณะกรรมการสวัสดิการสังคมชุมชนโค้งรถไฟยมราช และบูรณาการโครงการ งบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาต่างๆ ของชุมชน การพัฒนาภาวะผู้นำ การบริหารจัดการกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีพื้นที่และพัฒนาชุมชน และขยายผลไปสู่การรวมกลุ่มเด็กและเยาวชนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาของชุมชนเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนเมือง คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม และพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน ที่ให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรชุมชนและสภาองค์กรชุมชนตำบลในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ ทั้งการสนับสนุนวิชาการ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงนำข้อคิดเห็นขององค์กรชุมชนมาพิจารณาในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาระดับพื้นที่ และการบูรณาการแผนงานโครงการ อีกทั้งผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานของ สมชัย ฤชุพันธุ์ (2548) เกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการออมโดยผ่านกลไกชุมชน ที่พบว่า การจัดการความรู้ในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มและระหว่างเครือข่าย เป็นเงื่อนไขหนึ่งของความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ทั้งนี้ความเหมาะสมของกลุ่มในยกระดับกิจกรรมเกี่ยวกับการออมเพื่อสวัสดิการโดยผ่านกลไกชุมชน คือความพร้อมทั้งในแง่อุดมคติ มีความสามารถในการคิดและพัฒนาระบบการออม ความพร้อมของผู้ปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพ รวมถึงความสามารถในการสรุปบทเรียนการทำงาน โดยรัฐต้องเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่

องค์กรภาคประชาชนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนออมทรัพย์ ในแต่ละพื้นที่ภายใต้การยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลาย รวมถึงการสร้างระบบและพัฒนาขีดความสามารถเพื่อการพึ่งตนเอง ทั้งยังเป็นการสนับสนุนผลการศึกษาของทวิสันต์ สุขเจริญ (2546) ที่พบว่า การฝึกอบรมแกนนำ การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการ รวมถึง การประสานงานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุน

ดังนั้น ชุมชนโค้งรถไฟยมราชจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกให้มากขึ้น โดยเน้นการส่งเสริมบทบาทของผู้นำที่มีอุดมการณ์ เป็นที่ไว้วางใจของคนในชุมชน และบทบาทของสมาชิกในการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อให้การจัดสวัสดิการชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบสนองความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานและแนวคิดการมีส่วนร่วม ที่เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมครบกระบวนการ โดยต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ การศึกษาชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมดำเนินงานพัฒนา ร่วมกำหนดสวัสดิการ รวมถึง การสนับสนุนทรัพยากร ร่วมบริหารงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามประเมินผล เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543, น. 143) นอกจากนี้แล้ว ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชนเอง ก็จำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน เสริมสร้างองค์ความรู้และทักษะด้านการจัดสวัสดิการและการบริหารจัดการให้แก่ชุมชน ภายใต้ความเป็นอิสระของชุมชนในการเลือกที่จะตัดสินใจดำเนินการใดๆ และมุ่งให้สมาชิกทุกคนได้รับสวัสดิการโดยมีสิทธิและความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน

